დედის საზოგადოებრივი როლის ფორმირება ქართულ ლიტერატურაში

ელენე დიაკონიძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად

პროგრამა: უცხო ენათა ფილოლოგია და შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა

(შედარებითი ლიტერატურათმცოდნეობა)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: სალომე პატარიძე, ასისტენტ-პროფესორი

ლიტერატურათმცოდნეობის მიმართულებით

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2023

განაცხადი

როგორც წარმოდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესის შესაბამისად.

ელენე დიაკონიძე

15:06:2023

აბსტრაქტი

წინამდებარე ნაშრომი შეისწავლის ქართულ ლიტერატურაში არსებული დედის მხატვრული სახეების საზოგადოებრივ როლს ქალი და კაცი ავტორების ნაწარმოებებში. საკვლევ ობიექტად შეირჩა ილია ჭავჭავაძის „ოთარაანთ ქვრივის“, ვაჟა-ფშაველას „დარეჯანის“, მიხეილ ჯავახიშვილის „კურდღელის“, ნიკო ლორთქიფანიძის „თავსაფრიანი დედაკაცის“, ლიდია მეგრელიძის „დედის რძისა“ და „ცოლის“, მარიამ გარიყულის „დედისა: და ნაირა გელაშვილის „დედის ოთახის“ მიხედვით.

მთხრობელი ხმების ტიპოლოგიის გამოყენებით გაანალიზდა, თუ რა როლი აქვს სოციალურ იდენტობასა და ტექსტობრივი ფორმების ურთიერთმიმართებას. კონკრეტულად რომელ ხმას ანიჭებს უპირატესობას ავტორი და რა როლს თამაშობს მისი გენდერი ნარატივის წარმართვაში.

დედის სოციალურად კონსტრუირებული როლის შესწავლისთვის კვლევაში გამოყენებულია სიმონ დე ბოვუარისა და ნენსი ჩოდოროის თეორიული მიდგომები, ხოლო დედის სოციალურ იდენტობასა და ტექსტობრივ ფორმებს შორის მჭირდო კავშირის წარმოსაჩენად ლანსერის „ხმების ტიპოლოგია“. ფემინისტური ნარატოლოგია ამ შემთხვევაში ინტერპრეტაციის შესაძლებლობას იძლევა, განსხვავებით სტრუქტურალისტური მიდგომისაგან. კერძოდ, ნაშრომში გარდა დედის სახის ანალიზისა გამოკვლეულია ისტორიულ-კულტურული ფონის ზეგავლენა პერსონაჟთა ფორმირების პროცესში.

მუშაობის პროცესში გამოჩნდა, რომ კაცი ავტორების ტექსტებში აშკარა თანხვედრაა დედის მხატვრული სახის, როგორც ზნეობრივი იდეალის, ფორმირებაში. ხოლო, რაც შეეხმება ქალი ავტორების ნაწერებში მეტი მრავალფეროვნებაა. მაგრამ აქვს აღსანიშნავია, რომ ორივე შემთხვევაში იკვეთება სოციალური და კულტურული დოგმების გავლება.

კვლევისას გამოვლინდა, როგორც ავტორული, ასევე პერსონალური და კოლექტიური ხმის ნიშნები, ტექსტების ანალიზისას გაირკვა, რომ კაცი ავტორები ძირითად

შემთხვევაში ავტორულ ხმას იყენებენ, როგორც ამას ლანსერი ნაშრომშივე აღნიშნავდა, ხოლო ქალი ავტორების ნაწარმოებებში ეპოქის ცვლილებასთან ერთად ანდროცენტრული სტერეოტიპები იმსხვრევა და დედები ახერხებენ თავიანთი პერსონალური ხმით საუბარს.

საკვანძო სიტყვები: ფემინისტული ნარატოლოგია, მთხრობელი ინსტანცია, დედის სახე, დედის რძე, დედა-შვილის ურთიერთობა, ავტორული ხმა, პერსონალური ხმა, კომუნალური ხმა;

Abstract

The present paper is an attempt to study the public role of the artistic forms of the mother in Georgian literature in the works of female and male authors like Ilia Chavchavadze "Otaraant widow", Vazha-Pshavela's "Darejani", Mikheil Javakhishvili's "Rabbit", Niko Lortkifanidze's "Hooded Woman", Lidiya Megrelidze's "Mother's Milk". " and "Wife", according to Mariam Garikuli's "Mother" and Naira Gelashvili's "Mother's room".

The purpose of this research is to investigate the role of the narrator in the construction of the mother's creative face in writings by male and female authors. What is the author's preferred voice, and what role does her gender play in driving the narrative?

The character of the mother's face and the parent-child relationship in the texts are studied using Simone de Beauvoir and Nancy Chodorow's theoretical methods, and the nature of the narrating instance is analysed using Susan Lanser's typology of voices. In this example, unlike the structuralist approach, feminist narratology allows for interpretation. In specifically, the study investigates the impact of the historical-cultural context on the process of character formation, in addition to the analysis of the mother's face.

During the course of the project, it became clear that the man is clearly consistent in the development of the mother's artistic face as a moral ideal in the authors' texts. Furthermore, the writings of female authors are more diverse. However, it should be observed that both situations show the passing of social and cultural dogmas.

Signs of authorial, personal, and collective voice were discovered during the inquiry. When analysing the texts, it became evident that male authors mostly employ the authorial voice, as Lancer pointed out in the work, however in the works of female authors, androcentric stereotypes are broken and moms are able to speak with their personal voice, as with the change of era.

Key words: feminist narratology, narrative instance, mother's face, mother's milk, mother-child relationship, authorial voice, personal voice, communal voice;